

คุณิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของพื้นที่และจำแนกพื้นที่ที่ประชาชนเจาะจงย้ายออกและเจาะจงย้ายเข้า และศึกษาตัวกำหนดของการย้ายถิ่นระหว่างจังหวัดและระหว่างภาค รวมทั้งตัวกำหนดของการย้ายถิ่นระหว่างจังหวัดแบบเจาะจงพื้นที่ ข้อมูลและสารสนเทศที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิที่เผยแพร่โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ กรมจัดหางาน สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมทางหลวง และสำหรับค่าความหนาแน่นถนนได้จากผลจากการอ่านแผนที่ การวิเคราะห์การย้ายถิ่นแบบเจาะจงพื้นที่กระทำโดยวิธีวิเคราะห์ค่าประสิทธิผลของการย้ายถิ่น ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยพหุและการวิเคราะห์ความถดถอยบริจค์ร่วมกับเทคนิคการแปลงบ็อกซ์-ค็อกซ์ บริหารข้อมูลโดยขั้นตอนวิธีค้นหา-ปลายทาง ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ตัวแบบการย้ายถิ่นแบบเจาะจงพื้นที่เป็นตัวแบบที่ครอบคลุมตัวกำหนดไม่ต่างจากตัวแบบทั่วไปมากนัก แต่ผลจากการทดสอบความมั่นคงของตัวแบบตามมิติพื้นที่โดย Chow test พบว่าตัวแบบไม่มั่นคงตามมิติพื้นที่ ตัวแบบทั่วไปและตัวแบบเจาะจงพื้นที่จึงไม่อาจนับว่าเป็นตัวแบบเดียวกัน การคาดคะเนจำนวนผู้ย้ายถิ่นอาจคาดคะเนได้จากคนละ

ตัวแบบ ขณะที่ตัวแบบการย้ายถิ่นของปี พ.ศ. 2533 กับปี พ.ศ. 2543 ก็ครอบคลุมตัวกำหนดเกือบตรงกันทั้งหมดแต่ตัวแบบก็ไม่มั่นคงตามมิติเวลา ไม่อาจนับว่าเป็นตัวแบบเดียวกันได้เช่นกัน การคาดคะเนจำนวนผู้ย้ายถิ่นจึงต้องใช้ตัวแบบที่แยกจากกัน

2. การย้ายถิ่นในประเทศไทยไม่มีความสมดุลระหว่างพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ การย้ายถิ่นไม่กระจายไปในระหว่างพื้นที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยภาพรวมแล้วการย้ายถิ่นภายในของประเทศไทยจะมีลักษณะที่เจาะจงพื้นที่ที่ย้ายเข้าและเจาะจงพื้นที่ที่ย้ายออก

3. ในปี พ.ศ. 2533 มีจังหวัดต้นทางที่ประชาชนเจาะจงย้ายออกทั้งสิ้น 14 จังหวัด และมีจังหวัดที่ประชาชนสนใจย้ายเข้า 7 จังหวัด ขณะที่ในปี พ.ศ. 2543 มีจังหวัดต้นทางที่ประชาชนเจาะจงย้ายออกรวมทั้งสิ้น 24 จังหวัดและมีจังหวัดที่ประชาชนสนใจย้ายเข้า 8 จังหวัด โดยจังหวัดปลายทางมีคุณลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมเหนือกว่าจังหวัดต้นทางในเกือบทุกด้าน โดยมากจะเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑลและ/หรือพื้นที่ชายฝั่งบางจังหวัด ขณะที่ต้นทางมักจะเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดในภาคเหนือ โดยในปี พ.ศ. 2543 กระแสหลักของการย้ายถิ่นจะเข้าสู่พื้นที่กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และปทุมธานี ขณะที่ในปี พ.ศ. 2543 กระแสหลักของการย้ายถิ่นจะไหลเข้าสู่จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานีและชลบุรี

4. ระยะทาง พรมแดน จำนวนประชากร จะเป็นตัวกำหนดสำคัญของการย้ายถิ่นเสมอ ส่วนตัวแปรอื่นคือรายได้ ค่าครองชีพ ความยากจน ความเป็นเมือง ขนาดของพื้นที่ อัตราการมีงานทำ สัดส่วนแรงงานในภาคอุตสาหกรรม สัดส่วนตำแหน่งงานใหม่ อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร อัตราส่วนเตียงผู้ป่วยต่อประชากร สัดส่วนคดีอาญาที่ตำรวจสามารถจับกุมผู้ที่กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้และความหนาแน่นถนน ที่แม้ว่าจะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญแต่ก็มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นในลำดับรองลงไป ตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่อทั้งกระแสการย้ายเข้าและกระแสการย้ายออกในทุกตัวแบบยกเว้นจำนวนผู้ที่ย้ายถิ่นเข้ามาก่อนและสัดส่วนประชากรวัยหนุ่มสาวมีอิทธิพลต่อเฉพาะกระแสการย้ายเข้า

The study aims to illustrate two aspects of internal migration in Thailand: (i) the characteristics of spatial focused location and the classification of location choices on migration decisions and (ii) the determinants of inter-provincial migration, inter-regional migration and spatial focused migration flows.

With emphasis on this location-specific approach, the study is based on the data from various sources: the publicly available data from the National Statistical Office, Department of Employment, National Economic and Social Development Board, Department of Highway, Department of Medical Services, and the road density public-use data from Geo-Informatic System (GIS) base.

In this study, the analysis of spatial concentrated location is based on the analysis of migration efficiency coefficients. Multiple regression analysis and ridge regression with Box-Cox transformation then put together the material

into origin-destination pairs for the statistical analysis of migration stream.

The main findings are as follows:

1. The internal migration in Thailand requires different models to estimate the provincial and spatial migration flows as the Chow test indicates the changes over time in the coefficients. Therefore, the study suggests that the migration flows in 1990 and in 2000 also need different models to monitor the flows.

2. In general, there is an imbalanced population movement between geographic locations, i.e. internal migration in Thailand is asymmetry.

3. The out-migration data in 1990 and 2000 reveals the increasing numbers of sending provinces, from 14 in 1990 to 24 provinces in 2000. However, the in-migration data in both periods reveals no remarkable change, with 7 receiving provinces in 1990 to 8 provinces in 2000. The study finds higher socio-economic development level impact on the mobility.

In particular, the strongest preference of in-migration flows occurred in Bangkok Metropolis and some coastal cities while most provinces in northeastern and some provinces in northern regions were identified as sending provinces. The study also finds the changes of in-migration flows in both periods from Bangkok Metropolis (Bangkok, Samut Prakan and Pathum Thani) in 1990 to Bangkok vicinity (Samut Prakan, Samut Sakhon, Chon Buri and Pathum Thani) in 2000.

4. Distance between sending-receiving provinces, the boundaries of the areas and total province population are key determinants of the internal migration. Other determinants include personal income, cost of living, poverty, urbanization, area size, employment rate, share of labor force in industrial sector, job availabilities, doctor/population ratio, bed/population ratio, arrested crime rate and road density.

All these determinants have important effects on the observed migration flows. However, numbers of previous migrants and young adult population have made direct impact solely on the in-migration.